

Kompetencia alapú oktatás

Hamarosan az ország minden iskolájában bevezetésre kerül az új, kompetencia alapú oktatási programcsomagok alkalmazása. Iskolánk abban a szerencsés helyzetben van, hogy a fenntartó által benyújtott TÁMOP 3.1.4/08/2. azonosítószámú Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés – Innovatív intézményekben című pályázat nyerteseként már a 2009/10-es tanévben megkezdhattük a kor igényeihez igazodó nevelő-oktató munkát.

Miért van szükség változásra?

Az elmúlt 15-20 évet a technikai eszközök gyors fejlődése és az információs robbanás határozta meg. Tanítványainknak újfajta tudást kell kapniuk, arra kell felkészíteni őket, hogy képesek legyenek az újabb és újabb információk feldolgozására, nyitottá váljanak arra, hogy a tanulás élethosszig tartó folyamat, nem ér véget az iskolapad elhagyásával. Fontos, hogy az iskolai tanulásban a lexikális ismeretek átadása helyett az élethosszig tartó tanulást megalapozó kompetenciák fejlesztése váljon hangsúlyossá, mert így válhat minden diák a biztonságot adó újfajta tudás birtokosává.

Kompetencia alatt az ismeretek, a képességek és a megszerzett tudás sikeres alkalmazásának együttesét értjük, amelyet a gyermek minden helyzetben eredményesen, hatékonyan alkalmaz.

Ebben a tanévben az alábbi kompetencia alapú programcsomagokat vezettük be:

- szociális, életviteli és környezeti kompetencia „C” típusú program az 1. b), 3. b), 4. b) osztályban,
- matematika-logikai kompetencia „A” típusú program az 5. a) osztályban,
- szövegértés-szövegalkotás kompetencia „A” típusú program az 5. a) osztályban.

Szociális, életviteli és környezeti kompetencia

A program célja, hogy gyermekeink jobban ismerjék saját magukat és lehetőségeiket, képesek legyenek együttműködni társaikkal, módszereket tanuljanak a problémák megoldására, ezáltal hatékonyan alakítsák saját és környezetük életét.

A program alapkoncepciója szerint az önismeret, önbizalom és az alkotókészség megléte és fejlesztése alapozza meg a lényegi tanulást, befogadást.

Az ember társas lény. Minden tevékenységünk akkor lehet sikeres, ha a minket körülvevő szűk és tágabb környezetünkben élő emberekkel megtaláljuk a hangot, elismerésre és minőségi kapcsolatokra tudunk szert tenni. Mások elfogadása, a másokkal való együttműködés akkor lehetséges, ha önmagunkat elfogadtuk, és belső biztonságérzetünk megengedi, hogy nyitottá váljunk társaink felé.

Az általunk alkalmazott programcsomag az önismerettel, önszabályozással, énhatékonyság-érzéssel összefüggő kompetenciák és a kreativitás tudatos fejlesztésére törekszik, elsősorban a tanórán kívüli tevékenységekre koncentrálna. A kreativitásra, az önállóságra, az önismeretre és az önbizalomra neveléssel olyan tulajdonságokat és készségeket próbál kialakítani a

tanulóiban, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a már jól ismertben és megszokottban is új lehetőségeket lássanak, ne féljenek az ismeretlentől, és új tapasztalatokat szerezzenek. A programcsomag segítséget nyújt abban, hogy a gyerekek megtanuljanak önállóan eligazodni a személyiségük adta lehetőségek és korlátok között. Megtanulják, hogy mit adunk mi, felnőttek, és mi az, amit ők ebből képesek befogadni. Ezek az ismeretek új gondolatokat ébresztenek, amelyek alapján véleményt alkothatnak, következtethetnek, újszerű gondolattársításokat hozhatnak létre. A programban ezeket biztosíthatja a választás lehetősége, a biztonságos légkör, az önbizalom erősítése, a szép jelenléte, a nyitottság megteremtése, az önfegyelemre tanítás, a türelem és megértés.

Szövegértés-szövegalkotás

A szövegértés-szövegalkotás kompetenciaterület többféle anyanyelvi kompetencia fejlesztését foglalja magában. Ezek sok szállal kapcsolódnak egymáshoz, bonyolult rendszert alkotnak, a gyakorlatban elválaszthatatlanok egymástól.

Az olvasás, az írott szöveg megértése kiemelt fontosságú kulcskompetencia, melynek fejlettsége, a tevékenység kedveltsége meghatározza a diákok tanuláshoz való viszonyát, későbbi iskolai pályafutásának sikerességét, s mint az önálló tanulás alapvető összetevője, kihat felnőtt életük alakulására, a kultúrából való részesedésük minőségére.

A fejlesztés eszköze a tanulói aktivitást feltételező, integrált szemléletű változatos tevékenységrendszer, melynek középpontjában a szóbeli és írásbeli szöveg megértése, valamint a szó- és írásbeli szövegalkotás áll.

A különféle funkciójú és témájú szövegek tartalmi elemzése során gazdagodik a tanulók világról való tudása, értékes társadalmi tapasztalatok birtokába jutnak, mely fejleszti erkölcsi értékrendjüket, megindítja nemzeti azonosságtudatuk megalapozását, növeli szociális érzékenységüket, természeti környezetük iránti felelősségüket, lehetőséget nyújt az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőkészség élményszerű megalapozásához.

A célirányosan kiválasztott szövegekkel való foglalkozás gazdag nevelési lehetőségeket kínál a környezettudatos magatartás fejlesztéséhez, a fenntartható fejlődés gondolatának gyermek közeli megvilágításához, az egészséges életmód szabályainak és egyszerű összefüggéseinek felismeréséhez, a reklámtevékenység megértéséhez és a káros hatásaival szembeni attitűdformáláshoz.

Az anyanyelvi kompetencia alapozása és fejlesztése a szövegértés-szövegalkotás tevékenységrendszerébe ágyazva valósul meg. A nyelvtani ismeretszerzés a kommunikációs helyzetekben, a kommunikációs szándék és a közlésben betöltött szerep szempontjából vizsgálja a nyelv alkotó elemeit. A nyelvtani fogalom-meghatározások és szabályok bevésése helyett a képességfejlesztés kerül a tanulási folyamat középpontjába, melyben a megfigyelés, a tapasztalás, a problémamegoldó feladathelyzetekből kiinduló, készségeket fejlesztő gyakorlati tevékenység a vezető szerep. Az anyanyelvi tapasztalatszerzéshez az olvasmányok szövegei állnak rendelkezésre.

A tanulás folyamatában alkalmazott differenciált tanulásirányítás, a kooperatív technikák és a drámapedagógia alkalmazása feltételt teremt a tanuláshoz való pozitív viszonyulás megerősödéséhez, megkönnyíti a kapcsolatteremtést, az együttműködést, egymás elfogadását és kialakítja a segítségadás természetes és célravezető módjait, gyakorlóterepet kínálva a

szociális és állampolgári kompetenciák fejlesztéséhez és az élethosszig tartó tanulás megalapozásához.

Matematika

A matematikai kompetencia – kissé leegyszerűsítve – a matematikai tantárgyi ismeretek, a matematikaspecifikus készségek és képességek, valamint motívumok és attitűdök együttese. Az alábbi kompetenciakomponensek fejlesztését végezzük a matematikai tevékenységekhez illesztve:

1. számlálás, számolás,
2. mennyiségi és valószínűségi következtetés,
3. mérés, mértékváltás,
4. rendszerezés, kombinativitás,
5. szöveges feladatok, probléma, metakogníció,
6. induktív és deduktív folyamatok, induktív és deduktív következtetés.

A program a korábbinál lényegesen több olyan probléma feldolgozására ad alkalmat és lehetőséget, amellyel a gyakorlati gondolkodás fejlődését, a gyakorlati problémákhoz való jobb eligazodást teszi lehetővé. Az elméleti ismeretek elsajátíttatása mellett nagyobb figyelmet szentel a köznapi életben és más műveltségterületeken való alkalmazásokra is. Nagy gondot fordít a különböző adottságokhoz, képességekhez és nehézségekhez, a különféle tanulási módokhoz, érdeklődéshez való alkalmazkodásra, alternatív megoldásokkal segíti a nehézségek leküzdését.

Újszerű tanulószervezési eljárások

A kompetencia alapú oktatás teljes egészében lefedi a legmagasabb rendű tartalmi szabályozó, a Nat követelményeit – lényege a módszerek alkalmazásának változatosabbá tétele. Az új eljárások alkalmazása a bevont osztályokon túl gyakorlatilag kihat az egész iskolára. Pl. témahetek, 3 hetet meghaladó projektek, tantárgytömbösített oktatás, erdei iskola program szervezése.

A témahét a tananyag komplex elsajátításának egyik formája, amikor az adott tárgykört a tanulók hosszabb időkeretben iskolai és iskolán kívüli helyszíneken, változatos tevékenységek és sokszínű módszertani eszköz segítségével rugalmas időkeretben dolgozzák fel. Az alapkövetelményekhez kapcsolódó kötelező foglalkozások és az egyes részterületekhez kötődő, kutatást, alkotó tevékenységet biztosító választható programok együttese jó lehetőséget teremt az egyéni fejlesztéshez is.

2 témahetet terveztünk az 5–8. évfolyamon:

okt. 12–16. Az ősztényei Csorváson

dec. 14–19. A szeretet ünnepe

Ez utóbbi témát az 1–4. évfolyam projekthét keretében dolgozza fel.

A projekt olyan életszerű feladategység, melynek során a tanulók hosszabb időn keresztül önállóan, ill. tanári segítséggel elmélyülnek egy közösen kiválasztott témában, és a munka eredménye valamilyen közös produktumban jelenik meg. Lehetővé teszi a jelenségek komplex vizsgálatát, az egyes kiemelt részterületekben való elmélyülést, többféle kutatási módszer alkalmazását és az együttműködést a projekt többi résztvevőjével.

A 7. évfolyam 2 három hetet meghaladó projektje:

2010. február 1–27. Honnan jövök, ki vagyok?

2010. április 12–31. Közösség és család a lakókörnyezetben

A tantárgytömbösített oktatás bevezetésére a II. félévben kerül sor. Az ezzel a módszertannal szervezett tanórák aránya ebben a tanévben a kötelező szakrendszerű tanórai foglalkozások teljes intézményi időkeretének 5%-a. A kutatások szerint a tantárgytömbösített oktatás hatékonyabb, jobb eredményeket hoz, mint a hagyományos órakeretben történő oktatás. Fő jellemzői:

- a tanulók figyelme tartósan egy műveltségterületre, tantárgyra koncentrálódik,
- a tananyag nem tagolódik szét,
- az órakeret rugalmasan igazodik a tanulókhoz és a tananyaghoz,
- több idő van egy adott téma elmélyítésére,
- látványosan nagyobb léptékekkel haladnak a diákok a tananyagban.

Az erdei iskola sajátos, a környezetünk adottságaira építő nevelés- és tanulásszervezési egység, melynek során a tanulás a tanulók aktív, cselekvő, kölcsönösségen alapuló együttműködésére és kommunikációjára épül. Kiemelkedő nevelési feladata a környezettel harmonikus, egészséges életvezetési képességek fejlesztése és a közösségi tevékenységekhez kötődő szocializáció.

Az erdei iskolai programban 45 diákunk vehet részt, terveink szerint a tanév végén. Ez a program olyan alternatív nevelési-tanulási rendszer, amely lehetőséget biztosít a közvetlen környezet megélésére, a folyamatok összefüggésben való látására, s egyúttal jelentős közösségkovácsoló erővel is bír. Az egy hetes programban résztvevő tanulók ismerkedhetnek a környék történetével, felfedezhetik a kulturális érdekességeket, a hagyományos mesterségeket, rácsodálkozhatnak az élővilág bonyolultságára, megszerethetik a növényeket, állatokat.

Szabó Lászlóné